

1

Paríž

16. júla 1942

Jacob pomohol bratovi vychystať sa, robil to už tak dlho, že mal celý proces zautomatizovaný. Vymenili si sotva niekoľko slov, kým mu vyzliekol pyžamo, natiahol nohavice a košeľu, a obul topánky. Moše nič nehovoril, v očiach mal zadumaný, neurčitý výraz, ktorým v bratovi zavše vyvolával úzkosť. Vedel, že je už dosť starý, aby sa obliekol sám, brat mu však zrejme chcel dať najavo, že sa naňho môže stále spoľahnúť. Utvrdzoval ho tým, že budú spolu až do konca a pri prvej príležitosti sa vrátia aj s rodičmi.

Jar ubehla ako voda, zato leto, horúce a bez školy, sa príšerne vlieklo. Teta Judith odchádzala skoro ráno do práce a chlapci si museli sami urobiť raňajky, poupratovať byt, ísť nakúpiť na trh a navštevovať v synagóge prípravu pred barmicva. Najmä s tým im teta pílila uši, Jacob mal už vraj vek na to, aby sa z neho stal správny žid. On si o tom myslel svoje. Rodičia ich nikdy nevodili do synagógy, pred príchodom do Paríža o judaizmus nejavili záujem. Zato Ju-

dith bola presvedčená veriaca, najmä po manželovej smrti v prvej svetovej vojne.

Keď sa obliekol aj Jacob, pomohol bratovi umyť sa, a potom sa odobrali do malej kuchyne s bielym kachličkovým obkladom, ktorý po rokoch drhnutia načisto stratil lesk. Na ošarpanom, kedysi belasom stole bol košík s niekoľkými krajcami čierneho chleba a syrom. Jacob dal zohriať mlieko na staručký plynový sporák a nalial ho do dvoch bielych šálok.

Može sa zhurta pustil do jedla, ani čo by sa bál, že mu ten kúsok chleba niekto ukradne. Mal osem a bol schopný jesť dvadsaťštyri hodín denne. Jeho brat za ním s apetítom nezaostával, preto Judith zamykala potraviny v malej komore vedľa kuchyne. Každý deň im vyčlenila prídela jedla na raňajky a obed, a keď prišla z práce, navarila skromnú večeru, pozostávajúcu väčšinou z riedkej polievky alebo dusenej zeleniny. Pre dvoch chlapcov vo vývoji to bolo nič, lenže zásoby potravín v krajine sa pod nemeckou okupáciou každý deň stenčovali.

Francúzi, predovšetkým obyvatelia Paríža, sa v lete 1940 masívne presunuli na juh, ale keď po niekoľkých mesiacoch videli, že Nemci sa neprejavujú až tak barbarsky, ako sa predpokladalo, mnohí z nich sa vrátili do svojich domovov. Jacobova rodina, hoci sami utekali pred Nemcami, zostala na mieste, iba otec sa preventívne odsťahoval k sestre, lebo dúfal, že tam ho nenájdu.

Jacob vedel, že hitlerovci majú hneď niekoľko dôvodov ich nenávidieť: jeho otec sa angažoval v Socialistickej strane a napísal niekoľko satirických článkov proti nacistom, nevriac o tom, že s manželkou boli obaja židovského pôvodu.

Paríž bol pod priamou kontrolou nemeckého velenia na čele s maršalom Wilhelmom Keitelom. Nacisti nedali domácemu obyvateľstvu dýchať. Na jar roku 1942 bolo v podstate nemožné dostať kávu, cukor, mydlo, chlieb, olej alebo maslo. Teta Judith našťastie pracovala u šľachtickej rodiny, ktorá mala prístup na čierny trh, preto im nikdy nechýbalo jedlo a občas tete posunuli niečo, čo by za prídellové lístky nikdy nezohnala.

Po slabých raňajkách chlapci vyrazili do ulíc. Dusná noc bola predzvesťou horúceho dňa a ráno tento predpoklad iba potvrdilo. Bratia zbehli po schodoch. Na zodratých košeliach, ktoré teta znova a znova zašívala, im svietili žlté Dávidove hviezdy.

Bytový dom bol rozdelený na štyri bloky, bohatší nájomníci mali výhľad do ulice, chudobnejší sa pozerali z okien na dláždený dvor. Len čo chlapci vybehli z dvora na ulicu, vedeli, že je zle. Pri chodníku parkovalo možno dvadsať tmavých autobusov s bielymi strechami. Ľudia sa motali okolo nich a strážnici v bielych rukaviciach ich obuškami strkali dnu.

Jacobovi prebehol mráz po chrbte, stisol bratovi ruku tak pevne, až Moše zaúpel a pokúšal sa mu vyslobodiť.

„Nevystrájaj, drž sa ma!“ okríkol ho Jacob a so zamračeným výrazom ťahal brata späť k domu.

Keď vošli do budovy, vrátnička, opretá o metlu, na nich zagánila a zvolala: „Páni strážnici, a tieto špiny židovské tu necháte?“

Bratia na seba pozreli a rozbehli sa k svojmu bloku. Traja policajti, ktorí začuli vrátničkin prenikavý hlas, zbadali dvoch chlapcov, ako utekajú na druhú stranu dvora. Veliteľ vydal rozkaz a spolu so svojimi dvoma podriadenými vyrazil

za nimi, pričom nad hlavou mával obuškom a neprestajne fúkal do čiernej písťalky.

Chlapci utekali po hrubej drevenej dlážke, po prešliapaných schodoch a polámaných doskách, ťažko bolo nepočuť ich dupot. Pod schodiskom strážnici pozreli hore. Veliteľ šiel výťahom, zvyšní dvaja sa rozbehli hore schodmi.

Jacob a Moše bez dychu dorazili k dverám bytu a mladší z nich sa hneď vrhol k nim, ale brat ho zadržal a nasmeroval do podkrovia. Dlhé hodiny sa tam hrávali medzi natiahnutými šnúrami na bielizeň, skrývali sa za sušiacimi sa plachtami, strieľali z prakov na holuby alebo pozerali na mesto na druhom brehu Seiny.

Pred drevenými dverami zastali a krátko si oddýchli, s rukami opretými o kolená naberali vzduch do pľúc. Potom Jacob otvoril dvere. Prestrel sa pred nimi zdanlivo nekonečný koberec striech, balkónov a terás, na niektorých z nich ľudia pestovali zeleninu. Chlapci sa zošuchli po hrdzavom rebríku pribitom k stene a opatrne vykročili po strechách.

Strážnici ich zbadali z podkrovia. Veliteľ, ktorý vyzeral dosť unavene, hoci ako jediný šiel výťahom, znovu fúkol do písťalky.

Jacob sa obrátil, či už preto, aby odhadol, aká vzdialenosť ich delí od mužov v čiernom, alebo to urobil inštinktívne ako mladý srnec, keď ho naháňajú psy.

Dvaja mladší strážnici nešikovne zliezli po rebríku a utekali za ním, pod nohami im praskala krytina, s každým krokom boli k nemu bližšie.

Jacobovi sa šmykla noha, zapadla mu medzi dve škridly, a keď ju vyťahoval, prudko ho zabořila holeň. Cícerok krvi vsiakol do bielych ponožiek. Moše mu pomohol vstať a spo-

ločne utekali k poslednej budove bloku. Na okraji strechy zastali, bolo treba preskočiť vyše dvojmetrovú medzeru na vedľajšiu budovu.

Moše pozrel dozadu na prenasledovateľov, potom do priepasti rozžiarenej letným svetlom. Dolu v hĺbke zívala tma ako rozdavená papuľa. Obrátil sa k bratovi so zmäteným výrazom, nevedel, čo si počať.

Jacob nestrácal čas. Rovno pod nimi bola malá terasa. Z nej vytŕčala rímsa, ktorá pokračovala okolo celého domu. Mohli by po nej zísť nižšie a dostať sa až na ulicu, kde sa stratia v dave. Bez váhania skočil a hneď sa obrátil, aby pomohol bratovi. Aj jemu sa podarilo odraziť od strechy, no vo vzduchu ho ktosi schmatol za nohy. Chlapček sa zdrúzgol na tvrdé škridly. „Jacob!“ skríkol zdesene.

Starší brat odrazu netušil, čo robiť. Mošeho tam nemožno nechať, ale ak sa za ním vráti hore na strechu, zajme ich polícia oboch. A hoci ani nevedel, prečo ich naháňajú, rodičia mu hovorili, že nacisti posielajú ľudí do koncentračných táborov v Nemecku a Poľsku.

Veliteľ pristúpil k okraju strechy, sledoval malého chlapca, ako sa pokúša dočiahnuť na rímsu.

„Zasran akýsi!“ skríkol, vytrhol podriadenému z ruky druhého chlapca, chytil ho za členok a zavesil dolu hlavou do vzduchu.

„Nie!“ zvraskol Jacob.

Malý braček mal tvár skrútenú od strachu, metal sa ako pstruh vylovený z rieky.

„Vylez. Hádám nechceš, aby brat zletel dolu,“ povedal chlap so zlovestným úsmevom a vystrčil ruku, v ktorej držal Mošeho, ďalej od strechy.

Jacobovi sa rozbúšilo srdce, cítil tlkot v spánkoch aj v končekoch prstov, ako zatínal päste. Roztriasol sa mu hlas, zdvihol ruky a chcel kričať, ale z úst nič nevyšlo.

„Okamžite vylez! Aj tak ste nás už stáli dosť času. Prekliati židáci!“

Chlapec videl vo veliteľových očiach nenávisť, ktorej nerozumel, ale za posledné mesiace sa s ňou už viackrát stretol. Vyškriabal sa po stene na strechu a podišiel k veliteľovi.

Strážnik bol veľký a tučný, brucho sa mu ledva vmestilo do uniformy. Čiapku mal nakrivo, uvoľnil sa mu uzol na kravate. Čierne fúziky sa chveli v brunátnej tvári, špúlil pery, ako keby slová nevysslovoval, ale plul.

Zvyšní dvaja strážnici schytili Jacoba a odniesli ho do prvej budovy, potom sa všetci zviezli výtahom na prízemie.

Keď prechádzali okolo vrátničky, zaškerila sa, ako keby jej dolapenie chlapcov mimoriadne zlepšilo náladu. S penou v kútikoch úst sa na nich rozdrapila: „Všivaví komunistickí prisťahovalci! Nechcem v dome ani jediného žida!“

Jacob sa jej bez strachu zadíval do očí, dobre ju poznal. Bola notorická klamárka a do všetkého strkala nos. Pred niekoľkými mesiacmi jej teta Judith pomohla zohnať prídelové lístky. Vrátnička nevedela čítať ani písať, mala postihnutého syna, ktorý nevychádzal z domu. Raz za čas ho s veľkou námahou vyteperila na dvor a posadila do kresla, zatiaľ čo chlapec, slepý a nevládny, sa neprestajne triasol.

Može na ňu prekvapene pozrel, ešte sa celkom nespamätal zo zážitku na streche. Neraz na nich nakričala, keď behali po chodbách alebo krikom rušili susedov, ale nikdy jej nič zlé neurobili.

Vyšli na ulicu, autobusy boli už plné ľudí. Strážnici strkali ženy, bili deti a súrili starých, aby čo najrýchlejšie nastupovali. Mladých medzi nimi nebolo veľa, väčšina z nich sa už niekoľko mesiacov skrývala. Zástup bezbranných, zlomených strachom a neistotou, mlčky kráčal ako dobytok na porážku, nechcelo sa im veriť, že by ich príslušníci policajného zboru v najslobodnejšej krajine na svete mohli len tak, za bieleho dňa, dať odviezť na smrť, zatiaľ čo ich susedia a priatelia sa iba nečinne prizerajú.

Moše sa užasnuto díval von oknom, keď sa autobus pohol. Mal pocit, takmer ako keby išli na exkurziu. Brat vedľa neho prechádzal očami po vystrašených tvárach spolucestujúcich. Vyhýbali sa mu pohľadom, pripadali si neviditeľní, potupení svetom, do ktorého už nepatrili.

MARIO ESCOBAR
DETI ŽLTEJ HVIEZDY

Prvé slovenské vydanie
Vydalo vydavateľstvo Lindeni
v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o.,
so sídlom Mickiewiczova 9, Bratislava v roku 2021.

Číslo publikácie 2 306
Zodpovedná redaktorka Agáta Laczková
Technická redaktorka Jana Urbanová

Zo španielskeho originálu *Los niños de la estrella amarilla*,
ktorý prvýkrát vydalo vydavateľstvo HarperCollins Español
v roku 2017, preložil Milan Kopecký.
Grafický návrh obálky Laura Klynstra
Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú
odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh
www.albatrosmedia.sk
eshop@albatrosmedia.sk
tel.: 02/4445 2046

ALBATROS MEDIA